

Нова српска политичка мисао

Политички живот

Србија на трулој европској дасци

Мирослав Н. Јовановић

уторак, 20. јануар 2015.

*Борио сам се и то је довољно.
Победа је у Божијим рукама.
Бордано Бруно*

1. Увод

Још од далеке 2006. повремено пишемо на станицама портала *Нове српске политичке мисли* на тему Србије и Европске уније (ЕУ).[1] Како време протиче, стање је за Србију, нажалост, по том питању све тмурније и смутније. Од Србије се захтева све више, а нуди јој се све мање и све неповољније. Овај чланак је само наставак пређашњих расправа и на раније обрађене теме осврће се у најмањој могућој мери. Док са једне стане власти у Србији лаковерно и скоро безглаво срљају у ЕУ, дотле се у расправама скоро потпуно запоставља исто толико битна, или још битнија друга страна исте једначине: у какву се то ЕУ запутила

Србија и шта се нуди или добија за узврат од ЕУ?

У расправама се прећутно прелази преко две изузетно храбре и неизвесне претпоставке, као да оне не постоје. Прва је да ће ЕУ да постоји у следећих пет или 15 година. Вероватно хоће у неком облику, али је велика непознаница будућност еврозоне и будући садржај политика и обим чланства у ЕУ. Друга је да ће ЕУ да остане и даље привлачна да у њеном чланству остану и опстану садашње земље чланице, а нове да јој се прикључе. После увода, овај чланак почиње расправу о лаковерном срљању Србије у ЕУ на коју се надовезује дипломатска алхемија у погледу одустајања Србије од Косова и Метохије. Грчки проблем и сумрак еврозоне су обрађени у посебним поглављима. Заједничка спољна политика ЕУ, однос ЕУ према малим земљама, Еулекс, управљање Србијом, прилив фондова из ЕУ и страна улагања су засебно изнети пре закључка да се Србија безглаво упутила на палубу трећег разреда на Титанику.

2. Срљање у ЕУ

Приликом безглавог и лаковерног срљања Србије у "топли и пријатељски" загрљај ЕУ, заборавља се чињеница да је ЕУ у егзистенцијалној кризи, да евро разједињује земље ЕУ уместо да их зближава и да је будућност ЕУ неизвесна. Питање је да ли ће ЕУ и да постоји

после британског референдума 2017. и избора у Француској? Да ли вреди приступати таквој организацији и платити горку и неповратну цену?

Борис Тадић, тадашњи председник Србије, поручио је 2012. противницима интеграције Србије у ЕУ да ће Србија из "ината" постати чланица ЕУ.[2] Од демократски изабраних државника се очекује да разборито делују у корист добробити државе и њених грађана. Инат је порив који би требало лечити и у околностима младости. За тако нешто постоје чак и средњошколски психолози који помажу дечици да превазиђу такве тешкоће и размишљају зрело и разборито. Зорана Михајловић, потпредседник Владе Србије, изјавила је да 'Спроводимо реформе и идемо ка чланству у ЕУ, свидело се то некоме или не'.[3] Питање је шта ако се од ЕУ или њених држава чланица Србији испостави врло вероватан обавезујући рачун са високом ценом у погледу једностраног признавања независности државе Косово или уништење Републике Српске и њено сливање са остатком Босне и Херцеговоне или чак и нека врста независности Војводине? Уз то су и питања границе са Хрватском, "зелене трансверзале", Рашке области,... Како ће такви захтеви да се свиђају некоме или не, па чак и инацијама? Или је такво понашање менталитет самоубице који свесно скаче у живи песак.

У погледу приступања Србије ЕУ Ивица Дачић, тадашњи премијер Србије, изјавио је да 'ми прво треба да уђемо па ћемо видети да изађемо ако је лоше.'[4] Слично је поновио "потребно је ући у ЕУ, а уколико нам се не свиђа, лако ћемо изаћи".[5] Оваква изјава, чак државна политика, захтева озбиљно објашњење јер показује да му познавање функционисања ЕУ није јача страна. Неколико битних непознаница треба да буду разоткривене:

- ЕУ није експрес ресторан да се у њега улази и излази како се коме кад ћефне. Србија није још увек почела преговоре ни о првом поглављу за приступање ЕУ, а не зна се већ годинама када ће то почети.

- Како се тешко приступа ЕУ, тако се из ње тешко и излази. ЕУ не гледа уопште благонаклоно на могуће напуштање ЕУ. Британији је из Брисела запређено санкцијама ако та земља напусти ЕУ.

- Главна ствар на коју Дачић (и други који тако мисле) треба да одговори је следећа: ако Србија напусти ЕУ, да ли ће да добије назад своја уложена средства? Тај улог може лако да буде прихваћена независност Косова и Метохије; уништење Републике Српске као административно-политичко-територијалне јединице; па питања око Војводине, Рашке области...

Заслепљеност ЕУ или теледиригованост може да се види и из других изјава српских властодржаца. "Бивши председник Србије Борис Тадић тражио је у јануару 2008. године, приликом потписивања гасног споразума Србије и Русије, да Руси помогну Србију градњом складишта гаса у Тузли?!"[6] И на крају, Тадић је искоришћен од Запада као папирна марамица и пуштен је низ политичку воду исто као што је то био случај са читавим низом других српских политичара и високих официра. За утеху, Тадић је добио награду Квадрига 2008. Ништа боље неће проћи ни садашња гарнитура на власти у Србији. Ипак, највећи успех Српске напредне странке је у томе што је показала да су партије на власти смењиве на изборима. То још увек није јасно Бојану Пајтићу којем још увек вире из цепа бодрумске

авионске карте показане у највишем законодавном телу Србије.

Својевремено је Хилари Клинтон, државни секретар Сједињених Америчких Држава, похвалила политику Србије и рекла председнику Тадићу: "Ми верујемо у потенцијале Србије. Апсолутно смо убеђени да Србија може бити не само члан Европске уније, него и лидер у Европи." [7] Дејвид Мекалистер (из Немачке), извештач Европског парламента за Србију каже да "Немачка увиђа значај Србије и види је као предводницу у европским интеграцијама западног Балкана". [8] Која дивота за уши власти у Србији, власти која није

у стању да организује редовно суђење тајкунима (Мирославу Мишковићу) или бившем министру (Оливеру Дулићу) или да сместа смени директора државне Високе пословне школе у Новом Саду (Драгицу Томић) због бећарског расипања новца пореских обвезника и злоупотребе службене дужности (а ту јој је још и сумња у оригиналност њеног доктората). [9]

ЕУ је уморна и исцрпљена због великог и тешког источног проширења 2004. и 2007, па јој уопште није потребна у чланству још једна проблематична држава као што је то Србија. [10] ЕУ добро зна да би Србија била не доприносилац "европским вредностима", већ њихов потрошач. Карл Билт, министар иностраних послова Шведске и европски политички "дугопругаш" изјавио је да је "источно православље главна претња цивилизацији Запада." [11] Зато се лествица за приступање ЕУ непрекидно помера на виши ниво. Због трновитог искуства са источним проширењем ЕУ више нема никакву стварну намеру ни могућност да прими земље у неку врсту забавишта ЕУ, већ само државе које могу одмах да упишу факултет у ЕУ. Норвешка, Швајцарска и Исланд су врло развијене демократске државе које би биле доприносиоци европским вредностима и фондовима, али те земље већ деценијама избегавају да приступе ЕУ иако би их ЕУ врло радо видела у свом чланству. Исланд је на кратко 'флертовао' са ЕУ о приступању, али је напустио преговарачки сто 2013.

Многе ствари у реорганизовању сопственог функционисања Србија може и треба да учини сама. Али постоје бар две области у којима притисак ЕУ мора да буде жесток и бескомпромисан. Прве области су правна држава и образовање. Најбољи пример за ту поразну област у Србији је афера "индекс" из 2007. за коју нико није осуђен. Правна држава није у стању да пресуди ни после осам година случај продавања испита и диплома на Правном факултету у Крагујевцу, а оптужени професор Предраг Стојановић је у међувремену унапређен у декана. [12] Да ли "правна држава" Србија чека да овај срамни случај застари? На добром је путу. Са једне стране, на овакав начин се не иде у ЕУ, а са друге, није велика брига ЕУ и њених земаља чланица за овакве ствари у Србији. Њих занима првенствено да се Србија што пре одрекне своје косовске колевке па потом и подршке Републици Српској. А од ЕУ ће за Србију бити шта буде у некој далекој будућности,

професори ће бити у пензији, а од њих обучени правници на власти.

Друга област је заштита животне околине у Србији. Спровођење стандарда ЕУ у тој области може да стаје Србију око €12 милијарди. То је велика могућност и за запошљавање и за битно повећање квалитета живота грађана. То су огромна средства и свака помоћ је у тој области добродошла. ЕУ може и треба ту да помогне чисто из сопствене користи, па било да је Србија у пуноправном чланству ЕУ или не.

Лаковерни занесењаци у погледу приступања Србије ЕУ нису способни ни да чују ни да схвате више пута јасно поновљену ствар са највиших врхова ЕУ да до краја текуће деценије нема проширења ЕУ.[13] У прилог ового говори и јасна чињеница да је 2014. укинута радно место комесара за проширење у Европској комисији. ЕУ је закупљена битним сопственим унутрашњим проблемима као што су то неизвесна будућност еврозоне, уврежена економска стагнација, незапосленост, тероризам, имиграција, енергија, односи са Русијом, тако да проширење ЕУ не представља никакав приоритет ни интерес за ЕУ још дуги низ година. Ово је појачано чињеницом да је Србија проблематична држава. Друга је ствар што се у Србији питање приступања ЕУ надувава до незаслужених размера и представља као политичко питање "живота или смрти". Уз то, велико је питање како ће да изгледа ЕУ за пет или више година, која ће да буде њена садржина и чланство у то време и да ли ће садашње земље чланице да буду чиле и орне у погледу даљег чланства у ЕУ.

3. Збрзати "наивну" Србију по питању Косова и Метохије[14]

Дипломатско-политичка алхемија којој је изложена Србија може да се види из неколико примера. Амбасадор ЕУ у Србији Мајкл Девенпорт изјавио је следеће: "Позиција Европске уније је јасна и ЕУ о томе има јединствен став: од Србије се не тражи да призна независност Косова. Од Београда и Приштине се очекује да доследно спроведу у дело све што је договорено и да допринесу заједничком циљу свеобухватне нормализације односа."[15] У наведеном дипломатском ставу треба дешифровати бар две танко скривене поруке, јер је "ђаво увек у детаљима". Није увек у политици и дипломатији битно шта се каже, већ је често важније оно што се не изјави. Прво, "ЕУ о томе има јединствен став" то је можда тачно. Органи ЕУ са којима се преговара о чланству Србије у ЕУ то можда неће захтевати

од Србије. Али шта је са земљама чланицама понаособ? Свака земља чланица има своје неотуђиво право да захтева од земље која приступа ЕУ уступке за које сматра да су битни. Да ли ће земље као што је то Немачка, Холандија, Белгија, Шведска, Данска, Британија (ако остане у ЕУ), а да не спомињемо државе у суседству да захтевају признање независности Косова и Метохије?[16] Друго, "од Србије се не тражи" то је речено у садашњем времену. А да ли ће то да се тражи у будућности, то није изречено. Понеки се надају да се то неће догодити, али нада је трула даска као савет за националну политику.

Немачки амбасадор у Србији Хајнц Вилхелм је "изразио уверење да би захтев за признање Косова онемогућио даље преговоре са Приштином. У овом тренутку то није услов, али нико не зна шта ће бити за 10 или 15 година".[17] Као и увек, треба одати признање, поштовање и захвалност на пословичној немачкој отворености и јасноћи, поготово у погледу јасно изнетог временског оквира.

Министар за иностране послове Ивица Дачић је изјавио: "Став Европске уније никада не може бити да Србија мора да призна независност Косова пре уласка у ЕУ, зато што то нису урадиле земље које су чланице Уније. ... Не може се Србији наметнути нешто што нису урадиле чланице ЕУ, нагласио је он и подсетио да има пет чланица ЕУ које нису признале независност Косова".[18] То је тачно ако се половично посматра ствар са стране администрације ЕУ, али не и ако се узму у обзир ставови појединачних земаља чланица ЕУ. Шта ако, рецимо, једног тренутка Холандија или Шведска постави следећи услов за отварање или затварање само једног од 35 поглавља: или признајте пуну независност Косова или нема даљег напретка на европском путу? Или нека земља ЕУ која жели да се 'свети' Русији постави такав захтев "јер су Срби мали Руси"? Таквих гаранција нема, поготово не писаних, нити ће их икада бити.

Управљачи ЕУ неће тражити од својих пет земаља чланица да признају независност Косова. То су озбиљне државе. Оно шта ће се догодити је да ће неколико земаља ЕУ које су признале независност Косова да то траже од Србије, иначе нема напретка или завршетка "европског пута" за Србију. Када или ако Србија на то пристане (борба шутог и рогатог), тада ће пет држава ЕУ које нису признале независност Косова бити доведене пред свршен чин. То је прећутни план.

У први план се Србији натура питање "пуне нормализације" односа између Београда и Приштине као да градоначелиници та два града треба да нормализују међусобне односе. Преведено са дипломатског на разумљив језик, пуна нормализација подразумева да Србија једнострано призна независност "државе Косово" иначе нема садржајних преговора о приступању Србије ЕУ. Међутим, како каже Матија Бећковић, "Ако би признали Косово, Србија би се обрुकала, чак и пред онима који то траже, због чега је принуђена да се држи себе или да нестане." [19]

Треба увек имати на уму да *и за отпочињање и за затварање сваког поглавља* понаособ (има их 35) свака земља чланица ЕУ(28) мора да понаособ пружи своју изричиту сагласност. То значи $35 \times 2 \times 28 = 1960$ толико има препрека и могућности за бесконачно кочење приступања Србије ЕУ. Невиђено килављење око датума за почетак преговора око првог поглавља само је доказ да Србија уопште није потребна ЕУ. Преговори о првом поглављу нису ни почели, а горки захтеви већ стижу. Шта ће бити тек када се крене у преговоре? Нека се припреми гушење Републике Српске (ЕУ страна ће уцењивати Србију по овом питању до судњег дана, није почело, али почеће), Војводина, Рашка област, ... Бивши немачки Амбасадор у Србији, Андреас Цобел је био потпуно у праву када је све ово јасно предочио још 2007. Треба му бити захвалан на искрености и упозорењу. Изгледа да га је мало њих чуло, а још мање њих разумело и схватило озбиљно.

Имајући у виду укупан развој догађаја и даље остаје на снази изјава коју је дао један високи бриселски званичник ЕУ угледном *Економисту*: Једном када земља поднесе молбу за приступање ЕУ, она постаје наш роб'. [20] Како, на пример, изгледају "преговори" са технократама из Брисела: "Уз 11 захтева из Брисела нашим званичницима је стигла чак и листа препоручених одговора који би задовољили ЕУ! Практично, као да од нас очекују само да штриклирамо то што су „уместо нас“ одговорили, па да нам омогуће преговоре". [21] Уз то, мора се имати на уму да су господари процеса проширења земље чланице ЕУ, а не Европска комисија из Брисела са којом се преговара.

У прошлости су преговори о приступању ЕУ почињали отварањем лакших, једноставнијих, техничких и "досадних" поглавља као што је то рецимо статистика, а преговори се завршавају са тешким поглављима. Релативно лака поглавља за преговоре и успех у њима симболички уливају добру вољу и полет за следеће кораке и тежа поглавља. ЕУ и њени преговарачи (по упутствима земаља чланица) имају могућност да сваком тренутку потегну питање признавања независности Косова.

Због чега се у случају Србије почиње са најтежим поглављем које неоспорно има за циљ добровољно и мирнодопско одустајање Србије од своје јужне покрајине? Зашто се условљава отварање првих поглавља чак и променом устава Србије? Обично су таква питања тј. гутање живе жабе, на самом крају процеса придруживања ЕУ. Разлог је једноставан. Преговори о придруживању ће да трају у недоглед, можда и више од 10 година. У ствари, то нису преговори, то је беспоговорно испуњавање "радних налога" који стижу не само из Брисела него и из свих држава чланица ЕУ. Велико је питање како ће да изгледа ЕУ за пет, 10 или 15 година, какво ће да буде њено чланство (ко ће да је напусти, а ко да буде истеран), каква ће да буде њена садржина, поготово у погледу економске и друге катастрофе коју је створила еврозона. Да ли ће тада да буде ЕУ привлачна за садашње чланице да у њој остану? Уместо уређења правног система, независног тужилаштва и судства, јавних набавки и смањења корупције у Србији, што је све битно за нормално функционисање државе у ЕУ, у први план се ставља територија Србије. ЕУ се жури јер не зна шта ће бити са собом 'прекосутра'. То су разлози због којих се гура косовско питање у први план у "преговорима" са Србијом. Намера је да се што пре збрза и од Србије искамчи и формално призната независност док је зец (приступање ЕУ) још увек у шуми. Ако то питање дође на дневни ред на крају процеса приступања, можда од приступања ЕУ неће бити ништа! ЕУ и већина њених земаља чланица зато настоје да се обезбеде унапред по питању независности Косова.

Шта се нуди Србији заузврат? Ако је, судећи по искуствима свих земаља истока, које су приступиле ЕУ, оно што се нуди је вртоглав пораст задужености иностранству и дужничко ропство. Без обзира на изврстан економски бољитак и трансфер фондова у Пољску после приступања ЕУ, дуг иностранству Пољске је вртоглаво повећан са €85 млрд у 2003. на €276 млрд у 2013. То је цена коју Пољска плаћа. Ни остале земље Истока нису прошле ништа

боље у ЕУ.[22] ЕУ није више мирисни ружичњак у којем је све блиставо. У ствари, нико није срећан и задовољан у ЕУ осим бриселске бирократије.

Олако обећана брзина приступања Србије може се видети из следећег параграфа који преносимо из нашег чланка објављеног у Новој српској политичкој мисли 2007.[23] и који није ништа изгубио на својој актуелности:

Предвиђање Божидара Ђелића, потпредседника Владе Србије, да ће Србија приступити ЕУ на Видовдан 2014. представља велики "искорак у празно". Разумемо потребу да политичари треба да уносе дозу оптимизма у друштвени живот, али ко гарантује да ће Србија тада приступити ЕУ? Да ли ће то бити баш на стогодишњицу избијања Првог светског рата? Често се на западу оптужује Србија за избијање тог рата. Тај датум је врло лоше изабран. И Зоран Живковић је својевремено као председник владе Србије предвиђао да ће Србија бити у ЕУ 2007.[24] И где се сада налази Србија? Немачки амбасадор (а Немачка је земља која има један од пресудних утицаја у ЕУ), Андреас Цобел, је за време свог мандата у Србији проценио (априла 2007.) да Србија треба да ради на томе да за 20 до 25 година буде у ЕУ.[25]

Србија ни данас није отпочела преговоре ни о првом од 35 поглавља за приступање ЕУ.

4. Грчки проблем и поучно искуство

Грчка је приступила ЕУ 1981. Земља је имала разгранату, али не и ефикасну пољопривреду. Грчка није могла да издржи конкуренцију субвенционисаних и ефикасних пољопривредника из "стarih" земаља ЕУ. Вишак радника из пољопривреде је делом емигрирао, а добрим делом је запослен у јавном сектору. Државни сектор је растао, пружао је мир у друштву, запослење и плату, не велику плату, али сигурну уз повластице (пензионисање са 55 година живота уз пензију која је била скоро на нивоу плате). Када је Грчка приступила еврозони, новац је одмах појефтинио (пале су камате на низак ниво у односу на камате на раније "нестабилну" драхму). Сви су узимали кредите и трошили са мало суздржаности (укључујући и државу), али после неколико година нису могли да их врате па је букнула криза.

Грчка је држава кроз коју пролази тешка економска криза од 2009. Плате су смањене, кључне услуге као што је здравство су стесане, четвртина радно способних је незапослена, половина младих је без посла, сиромаштво се удвостручило, број самоубиства у дубоко православној земљи се битно повећао, и поред драконских мера штедње јавни дуг се непрекидно повећавао, а што је најгоре, уврежила се и бесперспективност. Јавни дуг се повећао у односу на бруто друштвени производ (БДП) не због претеране потрошње, већ због тога што је БДП драстично опао. Грчка је до сада прошла кроз пет година великих патњи, а резултат је био сиромашан. Нема изгледа за неко битније побољшање економске ситуације у Грчкој у следећих десетак година, а то је врло дугачко раздобље. У таквим околностима је Сириза (екстремна левица) понудила избор Грцима, чак и наду: средства за отплату дуга треба да дођу из економског раста, а не као што то од Грчке захтева управа еврозоне и Немачка, из средстава која притичу из резова у буџету.[26]

Грчки премијер Јоргос Папандреу је молио да услови за финансијско спасавање Грчке 2010. буду блажи у погледу смањења јавне потрошне и отпуштања радника из јавних служби. Немачки канцелар Ангела Меркел је рекла да услови мора да буду болни: "Ми желимо да се обезбедимо да нико више никад тако нешто не пожели."[27] Док Сириза има добар осећај који се тиче отплате дуга, дотле њена политика да се то оствари може да се насукна на непопустљивост Немачке. Излаз Грчке из еврозоне није више табу тема ни у врху немачке власти.[28] Грчкој је потребан нови почетак. Потребан је отпис дуга као што је то било урађено са Немачком после Другог светског рата у намери да се не појаве екстремне политичке снаге. Потребна је европска солидарност. Али проблем је у томе: ко ће то да плати? Штедња и стезање каиша у еврозони погађа и богату Немачку. Рецимо од 254 борбена авиона које поседује Луфтвафе, 150 не може да лети.[29]

Жан Клод Јункер је устоличен за председника Европске комисије на основу "буразерског" договора највиших званичника држава ЕУ и потврђен на том месту у Европском парламенту. Дакле он није изабран на референдуму па му је зато танак демократски мандат, поготово што је из Луксембурга, државе познате по великим пореским мућкама. Јункер је запретио Грцима 12.12.2014. да их чекају велики проблеми "ако буду гласали погрешно".[30] Економска криза је толико дубока и дуготрајна у Грчкој да се земљом тешко влада, устоличене партије на власти не доносе бољитак па уопште није никакво чудо што бујају политички екстреми. 'Постоје гласине да ако Сириза победи на изборима да Грчка може да буде ускраћена за све фондове из ЕУ'.[31] Уместо аргумената о бољитку, користе се аргументи претње. Ако неизабрани инострани политичари кроје националну капу Грцима, због чега да Грци уопште излазе на демократски референдум и бирају по свом нахођењу и потребама? Шта ће им демократија? Ово треба да имају у виду и снисходљиви и лаковерни политичари у Србији.

"Шеф Европске делегације у Србији Мајкл Девенпорт изјавио је данас да српска и платформа ЕУ за преговоре о чланству неће бити јавни документи."[32] Слобода медија је једно од темељних права и вредности ЕУ. Због те слободе страдају и новинари на радном месту. Најновији пример је масовно убиство новинара часописа *Шарли* у Паризу 7. 1. 2015. Истовремено ЕУ није неко тајно друштво па је јако чудно (или није?) због чега се тако важне ствари скривају од јавности. Да ли ЕУ крши сопствена правила?

Оно што вреди у Европи је дубоко уврежена култура демократске размене мишљења и расправе. Ово укључује и отпор наметнутим решењима и окупацији. Међутим, садашња европска елита је гурнула такву културу у страну, па у ЕУ преовлађује подземна дипломатија[33] и немачки диктат који раде у корист елите, али не и бољитка осиромашених народних маса са којима елита ЕУ, на жалост, нема више додира. Није никакво чудо што бујају и снаже екстремистичке политичке снаге широм ЕУ.

5. Сумрак еврозоне[34]

Још од доба Марка Пола који је први донео папирни новац у Европу из Кине позната је чињеница коју уче економисти чак и у лошим школама: сваки папирни новац на крају пропадне. Евро је папирни новац. И евро има свој крај. Једини папирни новац који се за сада још увек држи је амерички долар, британска фунта и швајцарски франак. Сетите се само колико је разних врста папирног новца прошло кроз Ваше руке и који сад може да се користи само за обележавање стране у књизи коју читате.

Када је договорено стварање еврозоне у Маастрихту 1992, без обзира на текст закона, оно што је обећано јавности у ЕУ на изричит или прећутан начин је следеће:

- евро ће бити глорификована верзија немачке марке,
- монетарна стабилност (ниска инфлација),
- непрекидно повећање привредног раста и благостања свих у ЕУ,
- да државе које су штедљиве (поготово Немачка) неће плаћати рачуне држава које бећарски троше новац и
- да ће сви у еврозони и у ЕУ да се лепо слажу.

Еврозона је првенствено била и остала политички пројекат. Француска је желела и

првобитно успела да веже Немачку после уједињена за Европу на дужи рок. Економисти су били гурнути у запећак и њихов глас се није чуо. Основе на којима је основана еврозона (посебно услови везани за дефицит и дуг) нису познати у економској науци, а уз то, успостављала се монетарна унија пре него што су се створили политички услови за такав корак. Монетарна унија треба да се заснива, како уче економска теорија и искуство, на слободи кретања фактора производње, фискалним трансферима између земаља, усклађивању фискалне и монетарне политике, интеграцији финансијског система (усклађеном систему опорезивања и јавне потрошње), савезном буџету, банкарској унији, а такође и на федералном уређењу. Ово је било занемарено током оснивања еврозоне.

Политичари су одлучили како су одлучили и евро је заменио национални новац земаља које учествују у том заједничком систему 1999, а новчанице евра су почеле да циркулишу 2002. "Медени месец" овог првенствено политичког пројекта је трајао до почетка финансијске кризе 2007-9. после чега долази тренутак истине. Еврозона је повезана са дуготрајном и суштинском кризом, нема скоро никаквог економског раста нити ће га у значајнијем обиму бити, земље као што су то рецимо Кипар и Италија (и друге) имају сада нижи доходак него пре 10-15 година, незапосленост младих је забрињавајуће висока (преко 50% у Шпанији и Грчкој) али најгоре је то што нема никаквих изгледа за неко битније побољшање у следећих пет или чак 10 година. Политика стезања кајша по правилима еврозоне је довела до још дубље кризе у протеклих пет година. Од обећања датог приликом увођења еврозоне, остварена је само стабилност цена, премда би је многи мењали за раст привреде. Валтазар Богишић би рекао 'Што се грбо роди, време не исправи.'

Жозе Мануел Барозо, тадашњи председник Европске комисије, ишао је 2012. у Кину у намери да привуче велики новац (стотине милијарди долара) из Кине потребан за спасавање економије у ЕУ.[35] Потребно је приметити неколико занимљивих чињеница:

- Кина комунистичка земља која би требало да 'спасава' привреде капиталистичких земаља.
- Плате радника у Кини су ниже од надокнаде за незапосленост у ЕУ.

· Кина има у просеку нижи 'кредитни рејтинг' на тржишту од земаља ЕУ.

Овај свет се заиста преокренуо наглавачке!

У немогућности да реално повећа раст привреде, ЕУ 2014. је променила статистичку методологију израчунавања БДП-а. Нова методологија сада укључује у БДП и део нелегалних економских активности као што су то шверц, трговина дрогом и проституција. Оваква економско-статистичка алхемија бројчано повећава БДП, ЕУ и политичари на власти могу да се мало опусте и хвале, али нико се у народу неће осетити богатијим због такве статистичке "шминке".[36]

Литванија је прихваћена у еврозону као 19. чланица 2015. Са једне стране ово неки тумаче као успех, а други проширење еврозоне уопште не славе. Литванија је економски комарац у еврозони. Оно што је највећи проблем еврозоне је дугорочно размимоилажење главних играча Немачке и Француске у погледу макроекономских показатеља: дефицита у буџету и јавног дуга. Јаз између те две земље се проширује и ту се налази извор огрмоног проблема који може да битно узнемири еврозону и утиче на њену будућност.

Борис Џонсон, градоначелник Лондона, писао је Хрватима поводом њиховог приступања ЕУ и обавезујућег прихватања евра у будућности. "Евро прави потпуну лакрдију од независности и самоопредељења – ствари за које су се Хрвати борили и за коју су гинули. Тиранија из Брисела није насилничка и није отровна као тиранија из Београда. Она је сомотска врста тираније, али је ипак тиранија."[37]

Огроман политички, али и економски капитал је уложен у еврозону и од народа отуђена елита у ЕУ ће је бранити до краја на грбачи становника који губе посао, који немају изгледа да га нађу и оних којима се снижавају плате и пензије. Сви покушаји спасавања еврозоне су у дужем року безнадежни. Еврозона бауља из једне кризе у другу и ствара невиђене патње. На десетине милиона Европљана има тешко загорчне животе и прохујале снове о бољитку. Оваква агонија ће да траје годинама све док се коначно не заврши (што пре то боље), али уз огромни цену коју плаћа народ, али не и елита у еврозони. Незадовољство, чак побуна

против тога како се води ЕУ и куда она иде, била је изражена током гласања за Европски парламент 2014. када су гласачи дали видну подршку (1/4 гласова) ЕУ-скептичним партијама и са левице и са деснице. Елита ЕУ је показала колико је без додира са жељама, чак "побуном" гласача када је поставила Жан Клод Јункера, старог елитног "дугопругаша" ЕУ. То је наговештај да ће, бар за сада, да се ствари у ЕУ одвијају по старом, као да се ништа није догодило на изборима за Европски парламент, иако гласачи вапе за променама.

Изаз из кризе еврозоне ипак постоји. Он је у дубљој и бржој федерализацији ЕУ. Ово укључује заједничке обвезнице, фискалну и банкарску унију и значајне (аутоматске) трансфере буџетских средстава између држава. Међутим, за сада не постоји политичка киселина у ЕУ која би могла да свари такав корак. У колико до овог не дође, нефункционална еврозона се суочава са дугорочном економском стагнацијом која може да буде блиско повезана и са њеном распадом. Еврозона, како је склопљена, не пружа више веродостојну основу за привредни раст. Велика промена у структури Европског парламента у прилог 'ЕУ-скептика' је реакција народних маса на отуђеност арогнатне елите у ЕУ на жеље и потребе народа. Ако не дође до битног побољшања економске ситуације у ЕУ политички земљотрес се очекује током следећих избора за Европски парламент 2019. А до тада, Британија као велика и битна земља у ЕУ може да изађе из чланства ЕУ. Видеће се да ли ће да за собом повиче и друге земље ЕУ. Распад еврозоне може да буде мање зло од продужења безнадежне агоније еврозоне која је заснована на катастрофалним темељима. А што се тиче еврозоне, поучна је немачка пословица која каже: 'Боље крај са крахом, него крах без краја'.[38]

Да ли нова глобална финансијска криза куца на врата? Фрекинг је хемијски агресивна и врло контроверзна техника[39] за производњу гаса. Распрострањена је у САД, док је у Европи, поготово у Британији и Пољској, дала врло слабе комерцијалне резултате, а у Француској је забрањена. Ова техника омогућава убризгавање агресивних, загађујућих и отровних хемикалија у земљу које "топе камење" и ослобађају гас који се скупља и продаје. Ово је омогућило САД да битно сниже трошкове и увоз енергената. Улагање у фрекинг је постало уносно у САД. Проблем је у томе што је комерцијални живот сваке бушотине око 18 месеци и што убризгане хемикалије остају у земљи коју трајно загађују. Када се

искористе бушотине у будућности, остаће огромни трошкови чишћења. Тада наступа тренутак када ће приватна предузећа да банкротирају, а трошкови ће да падну на пореске обвезнике (друштво). Фрекинг се исплати ако је цена нафте бар \$60 по барелу или више.

Док је цена нафте била око \$100 по барелу, профити фрекинг предузећа били су замашни. Бојећи се да ће фрекинг да угрози удео саудијске нафте на светском тржишту, Саудици су спустили цену нафте и на испод \$50 по барелу. Бројна фрекинг предузећа су на ивици банкрота (задужила су се за око \$200 милијарди) јер не могу да исплате своје обавезе. Ово може да покрене лавину банкрота која може лако да се заврши новом глобалном финансијском кризом, сличном оној из 2007-09 (сетимо се да су неисплативи и пропали кредити за некретнине у то доба били око \$300 милијарди што је срушило американску алхемијску финансијску кулу од карата). Промена режима у Саудијској Арабији која би била предусретљива према иностраним нафтим компанијама (повећање цене нафте) би променила наведене токове.

6. Заједничка спољна политика

Често се помиње постепено или пуно усаглашавање иностране политике Србије са оном коју води ЕУ. Споразум о стабилизацији и придруживању (члан 10) обавезује Србију на приближавање своје спољне политике заједничкој спољној политици ЕУ. Међутим, постоје снажне чињенице које указују на то да заједничка спољна политика ЕУ готово и не постоји. Дакле, Србија треба са уђе у вагон воза без локомотиве за Брисел и често окрене леђа својим пријатељима, поготово онима који нису по вољи било Европској комисији у Бриселу или било којој земљи ЕУ понаособ.

Нема значајнијег политичког питања од оног које се тиче уласка земље у рат. Француска, Британија, Италија и још неколико земаља ЕУ су непосредно учествовале у ратним операцијама у Либији 2011. Мандат Савета безбедности (Резолуција 1973) је био само обезбеђење зоне забрањене за летове. Ништа више. Немачка се отворено противила било каквим ратним операцијама у Либији. Приликом гласања у Савету безбедности, Немачка је била уздржана иако су били снажни унутрашњи притисци да гласа против Резолуције 1973. Француска и Британија су, наравно, биле за Резолуцију. После наведеног става Немачке, Француски министар за иностране послове, Алан Жипе, изјавио је у вези са Заједничком политиком ЕУ за безбедност и одбрану: "Она је мртва".[40] Разумном је ово довољно. Редак, можда чак и једини успех у спољној политици ЕУ је *Бриселски споразум* (2013) који је закључен на релацији Србија-Европска комисија-"држава Косово". Уставни суд Србије је пресудио 2014. да је тај докуменат политички, а не правни акт. На другим местима као што је то Авганистан, Ирак или 'пролеће' у арапским земљама јужног Медитерана Запад је доживео или пораз или је створио хаос коме се не назире крај.

ЕУ је увела санкције Русији 2014. због проблема око Украјине. Русија се упетљала у украјински сукоб тек пошто је буквално 'улица' срушила изабрану власт у Украјини 2013.[41] Преврат у Украјини, добрим делом спонзорисан из САД и из земаља ЕУ, је у Украјини изнео на површину политичке снаге које имају чак и нацистички призив (Десни сектор). Многе такве снаге би биле одмах изопштене у земљама ЕУ. Када је у Аустрији победила Народна странка Јорга Хајдера, ЕУ је увела дипломатске санкције 2000. иако нова

аустријска влада није направила ни један 'погрешан корак'. Али докле год су екстремне снаге анти-руске, Запад то подржава и толерише.

Никита Хрушчов, Украјинац, био је Стаљинов барјактар у спровођењу жестоких комунистичких чистки у Украјини и шире. Био је омражена особа у свом народу и у намери да му се додвори, Хрушчов је својеволјно поклонио 1954. руску земљу, Крим, Украјини противно важећој процедури прописаној уставом Совјетског савеза. Русија је присајединила Крим 2014. после локалног референдума, а Запад сматра да је Русија на тај начин прекршила међународно право. Русија изгледа 'није схватила' да само Запад има искључиво право да одређује ко има право на референдум о отцепљењу, а ко не. То је тај исти Запад који је без дозволе Савета безбедности заратио са Србијом 1999. и потом искројио Косово и Метохију из састава Србије без ранијег локалног референдума. Турска је окупирала и у стварности присајединила северни Кипар. Без обзира на ту "реалност на терену",[42] ЕУ преговара са Турском о пуноправном чланству Турске у ЕУ. Ако нема правила за Запад, да ли треба да их има за Русију?

"Напредне снаге које славе револуцију у Украјини: Пазите шта желите. Украјина после много деценија сада има прву европску владу у којој су фашистичке партије добиле значајну улогу у извршној власти. У другим европским земљама, партије екстремне деснице су ушле у парламент, али нису обезбедиле стварну снагу у извршној власти. Нису, свакако, сви украјински револуционари фашисти или нацисти како их представља руска пропаганда. Али било би исто тако погрешно изјавити да је присуство фашиста и нациста у новој влади само руска пропаганда."[43]

Без обзира на све недаће, замислите следећу причу. Замислите демократску земљу као што је то Канада која има блиске и дуготрајне односе са САД, замислите даље да се покрену демонстрације у Канади против САД и да се захтева прекид односа, замислите да руски министар за иностране послове и низ других лично учествују и тим демонстрацијама, замислите да Руси помажу у организацији тих демонстрација и да их финансирају. Какав би био одговор САД на такав развој догађаја? Управо таква ствар се догодила у Украјини подгревана од стране земаља ЕУ и САД. И сад ЕУ врши притисак на Србију да уведе економске санкције Русији, земљи чији обарачи нису пуцали по српском народу и чији

бомбардери нису убијали децу као што је то Милица Ракић. И шта би тиме Србија добила за узврат од ЕУ, њених земаља чланица и САД? Ако је искуство добар учитељ, Србија би добила још жешће захтеве, понижења и ништа више. Рецимо преговори са званичницима са Косова који имају врло мутну прошлост умањују значај извештаја Дика Мартија о трговини људским органима на Косову. Колико Србија треба да заборави људских органа па да остане на путу за ЕУ? Сетимо се да Хрватска, као земља чланица ЕУ, не може да сачува неколико званичних табли на ћирилици у Вуковару без јаким полицијских снага, а лекције се стално држе Србији шта треба да учини и како да се влада. А још увек нису почели преговори ни о првом од 35 поглавља. Шта Србију чека касније?

Вук Јеремић, тадашњи министар спољних послова Србије, изјавио је да му је "министар спољних послова једне велике земље из Европе пренео да ће ако Србија настави да инсистира на резолуцији о трговини људским органима у Савету безбедности, то бити доживљено као акт непријатељства према његовој земљи".[44] Да ли нека "велика земља из Европе" која свакако има значајну политичку, моралну, хуману и сваку другу тежину и углед треба да штити најокорелији и најцрњи криминал и подземље? Која је то "велика земља" која се повлачи пред окорелим ратним злочинцима који су касапили живе Србе на Косову и околини по налазима Швајцарца Дика Мартија? Ратни злочини не застаревају никада, чак ни када учесници нису више међу живима.

Границе држава у Европи су се мењале сваких двадесетак година уназад два века. У Хелсинкију је потписан споразум 1975. да су границе коначне и непроменљиве. И потписи озбиљних држава о овом питању мало вреде. И Исток и Запад међу границе,[45] што милом што силом. Које веровати кад су хелсиншки принципи срушени?

Да будемо јасни, везе између Србије и Русије су сложене и засноване добрим делом на историји и на интересу. Србија је у тим односима увек мали млађи брат. Оно што је битно у целој причи за Русију је да се на Србима као "малим Русима" Запад вежба. Рат који се догодио у Србији 1999. је био само увод и упозорење Запада Русији шта је чека ако се опусти и клоне у сан. Додуше, многи ту пуцњаву, убиства и бомбардовање из 1999. не називају ратом већ интервенцијом или кампањом "Милосрдни анђео".

ЕУ је послала упозорење (ултиматум) Србији 21. 8. 2014. да се суздржи од повећања извоза (поготово хране) и нових трговинских веза са Русијом.[46] ЕУ жели да омете да сиромашна Србија замени бар мали део извоза из ЕУ на руско тржиште због санкција према тој држави.[47] Мала и производно слаба Србија нема неке веће капацитете да замени у некој значајнијој мери добављаче из ЕУ на руском тржишту. Међутим, ту се види сва подмуклост ЕУ према Србији. Лондонски *Економист* је написао да је ЕУ "строга према Србији због продаје јагода Русији у доба када Француска продаје Русији ратне бродове." [48] Мислило се на офанзивне француске Мистрал носаче хеликоптера и оклопних возила.

7. Однос ЕУ према малим државама

Криза еврозоне и финансијско спасавање Кипра је укључило и државну конфискацију дела улога са приватних банкарских рачуна. Свако ко је имао у банци више оф €100.000 по рачуну, био је изложен овој државној хајдучији. Кипранима је конфисковано у марту 2013. 27% од улога, а странцима 37%. ЕУ и еврозона је прихватила велики ризик и створила опасан преседан за будућност штедње у целој ЕУ, поготово у Грчкој, Шпанији, Италији и Португалији. Свако ко има на приватној штедњи више од €100.000 игра се са судбином својих средстава. Да се такво насилно понашање државе догодило у Северној Кореји или Зимбабвеу (или раније у Отоманском царству), то би могло да се разуме. Али конфискација приватне својине у демократској и законом уређеној ЕУ је непојмљива. У сваком случају, жмарци су после овог присутни код штедиша у ЕУ.

Северни ток је гасовод који успешно спаја гасом богату Русију са развијеном Немачком. Он функционише на задовољство партнера. Јужни ток је гасовод који би спајао Русију са неразвијеним јужним и средишњим делом ЕУ преко сиромашне Бугарске, преко Србије и још увек неразвијене Мађарске. Ове сиромашније земље ЕУ и Србија су у градњи Јужног тока и транзиту гаса виделе уносну шансу за запошљавање и зараду. Међутим, правни услови донети 2009. познати као анти-Гаспром клаузула Директиве 2009/73 ЕЦ наметнули су неприхватљиве услове Русији. Крај је познат: Немачка има несметан доток руског гаса, док је такав доток и зарада у неразвијеним и сиромашним земљама ЕУ ускраћена!

ЕУ је незасита хидра која не преже ни од чега и подмукло крља све што јој је на путу. Ево још једног примера. Уобичајена царина на увоз цигарета у Србију је 38% (важи за земље ЕУ), а повлашћена 15%. После приступања Хрватске ЕУ, требало би да се примени виша стопа царине на увоз цигарета из Хрватске, а не повлашћена. Међутим, Србија није могла да се одупре притиску ЕУ 2013, па је дозволила повлашћени увоз 1.600 тона цигарета из Хрватске. За узврат, Србија је тражила повећање квота за извоз шећера и није добила ништа[49] а државна каса је ускраћена за најмање 700 милиона динара.[50] Сиромашна и неразвијена Србија је и овде добила горак европски опушак.

8. Еулекс

Полицијско-правна мисија ЕУ, Еулекс, је дочекана на Косову и Метохији 2008. као орган који ће да помогне у функционисању ‘нове државе’ у складу са вредностима ЕУ. Еулекс броји 1600 полицајаца, тужилаца и судија из земаља ЕУ. Организовани криминал, корупција и неделотворно правосуђе били су први проблеми са којима је требало да се суочи Еулекс. Андреа Капусела, званичник Еулекса, изјавио је *Економисту* да је "Еулекс доказао да је плашљив, пасиван и бојажљив да се сучели са косовском елитом. У многим случајевима, он додаје, да је грешка била не само заштита вођа од тужби, већ је и подржавање њихових интереса. ... Супротно томе, Еулекс је оптужио Оливера Ивановића, Србина са Косова и водећу снагу за етничко помирење на северу, за ратне злочине".[51] "Мрачне стране" Еулекса је открила и британски тужилац Марија Бамије. Она је изјавила да "Еулекс не спроводи правду, већ искључиво политику".[52] Сумња се да су највиши руководиоци Еулекса били корумпирани да зауставе истрагу и тужбе. Бамије је изјавила да је Еулексова унутрашња истрага "лаж и потпуна шала".[53]

Питање је како то да Еулекс није оптужио ниједну крупну косовску рибу од 2008. иако је преко пет година радио на око 25 крупних предмета повезаних са великом корупцијом? Да ли постоји (прећутни) "пакт о ненападању" између Запада, тј. Еулекса и косовских политичара?[54] Еулекс јесте донео 513 пресуда (2008-14), али то су биле пресуде за крађу јабука или возила.[55] "Кристофер Дел, тадашњи амбасадор САД у Приштини, саветовао је Косово да запосли америчку компанију Бехтел на изградњи аутопута за \$800 милиона пре него што је нашао посао у Бехтелу. ... Капусела је рекао да инцидент са „вратима-вртешком“ баца врло лошу сенку на дипломатију Запада".[56] Еулекс није постигао ни један значајан резултат, а Косово није постало боље место ни за живот, а ни за улагање. Шта ће да се догоди ако нека земља из северне Африке или са Блиског истока затражи помоћ и изградњи демократског друштва? ‘Какву врсту помоћи можемо да им пружимо на основу косовског преседана?’[57]

Партију "дипломатско-политичког покера" са ЕУ под њеним условима није могуће добити. Србија је ситна риба у таквој игри са политичким, дипломатским и економским ајкулама. "Циганска тактика" која се тиче компромиса "Ајде, брате, дај мало" не пали у Бриселу. Ако је неко мислио да тргује са Косовом по принципу: Србија је изгубила 15% своје територије, па нека и Косово изгуби 15% (север) неће проћи. Запад жели све и остатак! 'Компромис' подразумева прихватити *све и увек* што захтева Запад. И какав год да је био "споразум" од распада Социјалистичке Федеративне Републике Југославије 1991. увек је био на штету Срба и Србије.

Пре неколико година ЕУ је уверавала Србију да су питање Косова и придруживање Србије ЕУ два одвојена колосека. Сада су се ти колосеци стопили у један. Сузана Грубјешић, тадашњи потпредседник Владе за европске интеграције, изјавила је 4. 1. 2013. да "имамо уверавања да нема нових, ни тајних услова за отварање преговора са ЕУ".[58] Када се то прочита остаје кисели осмех на лицу. Он ће да остане још јако дугачак низ година у будућности за сво време 'преговора' са ЕУ. Па верујте и даље таквим уверавањима и обећањима. Да ли то схватају власти у Србији? Усред демократске Европе, данас, пред очима јавности и политичара, нестаје вековна хришћанска косовско-метохијска земља под окриљем и уз помоћ ЕУ.[59]

9. Ко управља Србијом?

Бити амбасадор и представљати своју земљу у иностранству је изузетно часно, угледно и поштовано место у друштву и у државној управи. Међутим треба исто тако имати на уму и чињеницу да су амбасадори ипак постављени (а не изабрани) нижи 'технички' службеници у државној хијерархији. Изнад њих је увек мали 'ћата' у министарству за иностране послове (*country desk officer*), изнад кога је шеф за подрегион, па руководиоца за регион, над којим је државни секретар, па тек над њим је министар и председник владе који је изабран да одређује и води политику. Иако битне, изјаве амбасадора су увек на таквом нивоу да бројни надређени нивои могу да их ублаже, преокрену или чак да их забораве. Ипак, изјаве амбасадора могу да буду и занимљиви "пробни балони" да се провере могући поступци и одговори земље у којој су постављени.

Скоро да нико у јавности Италије или Француске не зна ко је британски, немачки, амерички или руски амбасадор. Исто важи и за амбасадора ЕУ у поменутим земљама. Међутим, у Србији су те "административно-техничке" особе на ивици да постану сталне медијске мега-звезде, а тим постављеним иностраним 'техничким' лицима дају 'рапорт' од народа изабрани политичари и државници Србије!

Колики утицај и снагу имају западне дипломате на догађања у Србији показали су догађаји повезани са фудбалском утакмицом Србија-Албанија 14.10.2014. "Ово је и јасна порука моћника са Запада српским властима да они у само неколико сати могу Србију да гурну у нови циклус сукоба и безакоња, упозоравају обавештени. Такође, то што су шеф Делегације ЕУ Мајкл Девенпорт и друге западне дипломате уочи утакмице ургирале да се на стадион по сваку цену пусти Олси Рама, који је са другим хулиганима изазвао сукобе, доказује да странци данас у Београду могу да раде безмало све што пожеље." [60] Да ли се неко још увек сећа у Србији буре коју је проузроковао дрон са заставом или је 'наивно' српско сећање по обичају већ избледело?

Дражесно изгледају убеђивања Србије од стране двоје Британаца, леди Кетрин Ештон (до недавно дугогодишњег шефа ЕУ за спољну политику) и амбасадора ЕУ Мајкла Девенпорта (донедавног британског амбасадора у Србији, а сада амбасадора ЕУ) о благодатима које пружа ЕУ. Било би занимљиво видети колико су они у стању да убеде своју родну Британију да остане у чланству ЕУ. Ова демократска и развијена држава на све начине гледа да изађе из чланства ЕУ, а то може да се догоди 2017. после националног референдума.

10. Европски фондови и страна улагања

Србија је у незавидној финансијској ситуацији. Прилив средстава из иностранства је дочекиван оберучке. Али када политичари наводе милијарде евра које би стигле у Србију из фондова ЕУ је олако и неосновано 'фрљање' бројевима т.ј. парама које Србија може да прими из буџета ЕУ (у који би и доприносила). Заобиђене чињенице из незнања или зле намере (манипулација јавним мњењем) су следеће:

- Србија није члан ЕУ, па се не зна под каквим би условима и када примила фондове из ЕУ. Србија треба прво добро да "плати" своје приступање ЕУ.

- Како време пролази, буџет ЕУ се смањује.

- Када земља приступи ЕУ, нема одмах право на приступ свим фондовима ЕУ, већ их често добија на кашичицу. То су добро увиделе и разочарале се бивше социјалистичке земље које су приступиле ЕУ. Ове земље су очекивале отворен приступ издашном пољопривредном фонду ЕУ, али биле су изигране. Старе земље чланице ЕУ су сачувале тај фонд првенствено за себе, а придошлице са истока моћи ће да га користе у пуном обиму тек за око 20 година после приступања ЕУ. Тако да су милијарде (рачун без крчмара) олако изречене од политичара у Србији само пусте жеље на које можда могу да рачунају генерације које још увек нису ни рођене.

Милица Делевић, тадашњи директор Канцеларије за европске интеграције, рецимо изјавила је да би Србија "да је чланица ЕУ на годишњем нивоу из структурних фондова добијала око 1,4 милијарде евра." [61] Американци врло поучно кажу "There is no free lunch" (нема нигде бесплатног ручка).

Празне и неосноване приче о приливу великих ЕУ фондова у Србију се настављају несмањеном брзином. Присетимо се параграфа који смо објавили у Новој српској политичкој мисли 2009. [62] и који није ништа изгубио на својој актуелности:

Замајавање јавности је и изјава потпредседника Владе Србије Божидара Ђелића који је 'изјавио да би након учлањења Србије у Европску унију српска пољопривреда могла да добија по милијарду евра помоћи годишње'. [63] Уопште не сумњамо у најбоље намере и жеље потпредседника Владе, али таква изјава доводи у заблуду због неколико чињеница. Прво, Србија није чланица ЕУ и то неће постати још дуги низ година. Друго, када земља приступи ЕУ не може да рачуна одмах на потпуно слободан приступ средствима из пољопривредног фонда ЕУ. Постоји клизна скала по којој земља постепено прима та

средства. То су увиделе, осетиле и тешко се разочарале источне земље које су приступиле ЕУ. Треће, по којој је методологији потпредседник рачунао? По оној која важи сада (непримерено је јер Србија није у ЕУ и не знају се услови под којима би приступила ЕУ) или по некој методологији која ће тек да се примењује у будућности? Требало би истовремено знати и колика би била годишња чланарина Србије у ЕУ?[64] Четврто, и најважније, односи се на динамику развоја и промене садржаја економских политика у ЕУ. То укључује и пољопривредну политику која је прошла кроз велике реформе. Још веће јој тек предстоје. Пољопривредна политика ће сигурно бити реформисана пре почетка следећег буџетског периода 2014-20. Изгледи су такви да ће се највећи део издатака за пољопривреду изместити из буџета ЕУ и пребацити на рачун националних буџета. У таквој ситуацији, ЕУ имаће врло мало средстава да се кавалерски односи према пољопривреди земаља чланица. Велико је и питање да ли ће Србија уопште да приступи ЕУ пре 2020. Или је народ у Србији толико измучен и уморан од трагања за додатним изворима прихода да више нема ни времена, ни снаге, ни воље, ни знања да проучи овакве и сличне изјаве, па политичари могу да олако 'продају' јавности било шта. Али ни јавност више није оно што је некад била. Толико је народ био варан од стане медија и власти, чуо о, рецимо, побољшању стандарда, а видео све тање новчанике и осетио поскупљења.

Акумулација је толико мала у Србији да власти виде спас привреде у улагањима из иностранства. И то у иностраним улагањима скоро по сваку цену.[65] Јавности сервирана прича од Јардранке Јоксимовић министра задуженог за европске интеграције (и других) је да пут у ЕУ доводи стране улагаче.[66] На причу о "путу у ЕУ" се ставља све и свја што сија, као да можда чак и раст печурака у гајбама по подрумима зависи од пута Србије у ЕУ. Приче о страним улагањима треба поткрепити подацима. Страна улагања имају извесне корелације са приступом ЕУ, али нису њихов искључиви узрочник. Искуство бивших социјалистичкој земаља указује на то да страна улагања долазе у земље које приступају ЕУ, али и да се из њих селе у земље у којима доносе већи принос као што је то Кина.[67] Страна улагања у Румунију била су 2013. упола мања у односу на 2004. када Румунија није била у чланству ЕУ. Пољска је 2013. имала негативан салдо (одлив) страних улагања од преко €6 милијарди.

11. Закључак

Раније су западни политичари говорили Србима да не треба да гледају у прошлост већ у светлу будућност. Исту причу нису успели да "продају" Јеврејима, Русима, Пољацима или Индијанцима. Све мање има тих прича о светлој будућности јер ако је будућност која се нуди Србији то што се догађа у Грчкој (економска катастрофа иако је пуноправни члан ЕУ већ скоро две генерације), Шпанији, Италији, а ускоро и у Француској, да ли је то то што треба Србији?

Србија је кандидат за приступање ЕУ, почеће и преговоре о приступању ЕУ, али то је као када дете пожели лизалицу, а добије је кад постане одрасла особа. Чланство у ЕУ није више као пре 20 или 30 година гориво из којег може да се извуче значајна политичка и економска километража. Пут Србије у ЕУ је трула даска без перспективе са повољним крајем. То је као када би сте стигли на лепу и привлачну журку у 5 ујутру, у време када је сво најбоље јело поједено, пиће попијено, девојке одведене, а остало је само излапело пиће, ужегли грисини

и срча за чишћење.

Нажалост лепих вести за Србију, док се не батали илузије о ЕУ, у овом чланку нема. Шта може Србија да допринесе ЕУ? Србија, као проблематична земља, једино може да постане потрошач вредности ЕУ и њених смањујућих фондова. Добро би само било да се успори пад економије у Србији, а за то изгледа нема на оваквој стрампутици у овакву ЕУ. Норвешка, Швајцарска, Исланд, а такође и Турска добро су то увиделе и тако се владају. И аналитичари у ЕУ увиђају низак степен привлачности ЕУ за Србију. "За Србију, која лавира између Москве и Брисела, Европска унија ће морати да учини више и да се потруди да буде атрактивнија, зато што за сада Срби на чланство у Унији гледају из перспективе Румуна и Бугара, где утицај на живот обичних људи није тако видљив, оцењују пољски аналитичари." [68] Додали бисмо да је врло слична ситуација и са животом обичних грађана у Мађарској.

Предлог је да се читава ствар замрзне и сачека неко друго, боље време за Србију јер то што је урађено (пребацивање проблема Косова из Њујорка и Уједињених нација у Брисел и ЕУ) не води нечему добром за српски народ у целини. Али боље време важи исто и за ЕУ. Врло је неизвесна судбина и будућност ЕУ у следећих неколико година. Кључна питања су:

- Да ли ће еврозона да преживи? Још колико дуго времена?
- Ако еврозона и преживи, да ли ће земље да прихвате економску стагнацију или беживотан привредни раст који у себи садржи економска мучионица звана евро?
- Да ли ће Британија да напусти ЕУ? Ако је напусти, какве ће санкције да јој уведе ЕУ?
- Како ће да се одрази на функционисање ЕУ долазак на власт нових политичких снага као што су то Национални фронт у Француској, Подемос у Шпанији, Покрет пет звезда и Лига север у Италији, или Сириза у Грчкој?
- Шта ће бити ако ЕУ-скептичне партије постану већина у Европском парламенту 2019?

Све су ово битна питања на које барјактари ЕУ и власт у Србији морају да пруже одговоре онима који су их бирали, а не странцима. Да ли уопште вреди срљати у овакву ЕУ са неизвесном и мрачном судбином?[69] Многи политичари у Србији знају неспорно много о политици, мање о економији, још мање о ЕУ, ништа о унутрашњој динамици ЕУ и још мање од ништа о њеној будућности ка којој слепо хрле. Да то знају, не би водили Србију на ту трулу даску. Међутим, расправа са тим барјактарима иде тешко јер њихове плате зависе од тога да они не схвате куда иде ЕУ каква је она сада. Као да им плате стижу из Брисела, а не из Београда.

Француски званичник је био јасан у погледу односа Француске и ЕУ. Изјавио је *Економисту*: "Француска ће бити европска све док је Европа француска. Када то престане, Француска ће оставити Европу." [70] Мотор функционисања ЕУ током протекле две генерације је било активно партнерство између Француске и Немачке. Међутим, тај мотор сада прелази скоро у потпуности у немачке руке. ЕУ је међудржавни уговор. "Уговори могу да се прекину ако једна страна осећа да је придржавање уговора стаје више од прекида тог уговора." [71] На споразум, рецимо о еврозони, може можда да се примени виђење Шарла де Гола који је рекао: "Споразуми су, видите, као девојчице и руже: трају док трају". [72]

Сви су дубоко забринуте у ЕУ и нико није срећан изузев технократије ЕУ у Бриселу. ЕУ није више ни економски рај пред којим је блистава будућност, а ни каса без дна као што је то све био случај 1988. када смо предлагали [73] приступање тадашње Југославије ЕУ и када је сручена лавина критика против таквог предлога. [74] Треба рећи унапред своје мишљење и спасити душу. [75] И не заборавимо, Србија још увек није почела преговоре са ЕУ ни о првом од 35 поглавља. Какав год да буде исход односа Србије и ЕУ, једна ствар је сигурна: исход неће бити славан за Србију. Не липши магарче до зелене траве. У погледу корака које би требало да предузме наша отаџбина, слажемо се са ставовима Ђорђа Вукадиновића [76] на страницама овог портала да не закољемо вола због киле меса.

Оно што ЕУ реално нуди Србији на крају процеса приступања ЕУ је вртоглаво повећање спољног дуга и дужничко ропство. [77] Раније је комунистичка номенклатура имала највише користи од управљања државом, а у новим околностима то би могла да буде државна ЕУ-мунистичка номенклатура којој је изгледа важнија неостварива нада од сурове стварности. Треба се захвалити на љубазности мрзоволној и невољној ЕУ чија је будућност у питању и научити од Исланда, Норвешке и Швајцарске, а ускоро и Британије, [78] да има живота и ван ЕУ. Могући губитак од €200 милиона годишње из предприступних фондова Србија може више него да надокнади од царина на увоз из ЕУ који оставља на хиљаде радника без посла у Србији. Роба и услуге из Србије нису конкурентне на тржишту ЕУ и неће бити дуго времена због спорих и погрешних реформи (расипање државних пара у пропале ливнице које немају никакве изгледе за успех, уместо да се улаже у пољопривреду, насипе, противградну заштиту и образовање). Не треба заборавити тржиште ЕУ, али постоје и друга тржишта и државе на истоку, ближем и даљем са којима може да се послује и која не броје по Србији у црну кожу и ланце одевене хомосексуалце на уличним скуповима као услов за споразум о трговини или отварање преговора. Приступање садашњој ЕУ пружа сличну перспективу као и укрцавање на палубу трећег разреда на Титанику.

Аутор је редовни члан Матице српске

[1] Ако неко има потребу да се присети ранијих чланака, они се налазе на следећим адресама:

‘Колико Европска унија треба Србију и колико Србија треба Европску унију? Основна питања и одговори’, Нова српска политичка мисао, 25.09.2006.

http://starisajt.nspm.rs/ekonomskapolitika/2006_mm_eu1.htm

‘Бар 1918 препрека на путу Србије ка Европској унији’, Нова српска политичка мисао, 12.11.2007.

http://starisajt.nspm.rs/ekonomskapolitika/2007_jovanovic_mir1.htm

‘Србија и ЕУ: Вечно чекање на бар 1918 препрека’, Нова српска политичка мисао, 18.11.2009.

<http://www.nspm.rs/ekonomska-politika/srbija-i-eu-vecno-cekanje-na-bar-1918-prepreka.html>

‘Да ли је ’’депортација“ у мрзоволјну Европску унију награда или казна за Србију?’, Нова српска политичка мисао, 26.02.2012.

<http://www.nspm.rs/ekonomska-politika/da-li-je-deportacija-u-mrzovoljnu-eu-nagrada-ili-kazna-za-srbiju.html?alphabet=l>

‘ЕУ је била лепа док је трајала’, Нова српска политичка мисао, 10.05.2013.

<http://www.nspm.rs/politicki-zivot/eu-je-bila-lepa-dok-je-trajala.html>

‘У какву се то Европску унију Србија запутила’, Нова српска политичка мисао, 21.01.2014.

<http://www.nspm.rs/kuda-ide-srbija/u-kakvu-se-to-evropsku-uniju-srbija-zaputila.html>

[2] ‘Из ината неверним Томама – у ЕУ’, Пресс, 04.03.2012.

[3] С. Вукашиновић, ‘Нико у Србији неће бити изнад закона, па ни Томини синови’, Куир, 30.11.2014.

[4] Дачић: Ући ћемо у ЕУ, па изаћи ако је лоше’, Правда, 25.09.2013.

[5] ‘Интервију РТС-а: Ивица Дачић’, РТС, 22.04.2013.

[6] К. Благовић, ‘Тадић: Путине улажи у Босну, а не у Србију!’, Куир, 28.10.2012.

[7] 'Клинтон: Преговори помоћ за све на Косову', Радио слободна Европа, 12.10.2010; Р. Ранковић, 'Србија може да буде лидер', ВОАНЕws, 12.10.2010.

[8] 'Мекалистер: Србија лидер у европским интеграцијама', Куир, 13.12.2014.

[9] С. Томчић, 'Директорка школе трошила немилице', Куир, 06.07.2014.

<http://www.blic.rs/Vesti/Vojvodina/504691/RASIPANJE-Direkorka-u-kafani-potrosila-32-miliona-dinara>

[10] Улазак Хрватске у ЕУ 2013. Стратфор коментарише на следећи начин. 'Приступање Хрватске је мање знак растућег јединства, а више неоспорних компликација у Европи' ('How Croatia defines Europe', Stratfor, 20.11.2013).

[11] 'Carl Bildt thinks Eastern Orthodoxy is main threat to western civilisation', Focus News Agency, 04.05.2014.

[12] М. Лесковац и М. Ђорђевић, 'Професор оптужен у афери Индекс у међувремену аванзовао у декана', Блиц, 15.11.2012; 'Афера Индекс: ко је пао на испиту', РТС, 09.07.2014.

[13] 'Пет година без пријема нових чланица у ЕУ', Политика, 10.09.2014.

[14] 'Највиши званичници Европске уније пружили су јуче Томиславу Николићу уверавања да Брисел никад од Београда неће тражити да призна независност Косова' ('Николић: ЕУ не тражи да признамо Косово', Политика, 15.06.2012).

[15] М. Стајић, 'Србија неће бити стављена пред избор ЕУ или Русија', Дневник, 30.12.2014.

[16] 'ХСП: Србији за улазак у ЕУ Хрватска треба припремити пакао', Индекс.хр, 23.01.2014.

[17] 'Николић са Вилхелмом о Косову', Политика, 29.12.2014.

[18] 'Дачић: Односи Србије и Немачке нису нарушени', Политика, 29.12.2014.

[19] 'Матија Бећковић: Признањем Косова Србија би се обрукала и пред онима који то траже', Нова српска политичка мисао, 11.10.2012.

[20] The Economist, 'Outgrowing the Union' A survey of EU, 25.9.2004, str. 9.

[21] 'Шта се од нас тачно очекује: Берлин послао нових 11 услова!', Новости, 09.12.2014.

[22] М. Jovanović i J. Damjanović (2014). 'EU eastern enlargement: economic effects on new members 2000-2012', Journal of Economic Integration, str. 210-243.

<http://ssrn.com/abstract=2447612>

[23] 'Бар 1918 препрека на путу Србије ка Европској унији', Нова српска политичка мисао, 12.11.2007.

http://starisajt.nspm.rs/ekonomskapolitika/2007_jovanovic_mir1.htm

[24] Б. Чпајак и Ј. Церовина, 'Кад политичари предвиђају будућност државе', Политика, 07.8.2007; 'У ЕУ од 2007. до 2014.', Политика, 07.8.2007.

[25] ББЦ, 'Извињење Андреаса Цобела', 12.4.2007.

http://www.bbc.co.uk/serbian/news/2007/04/printable/070412_cobel_kosovo.shtml

(посећено 6.11.2007); НИН, 'Што пре дати Косову надзирану независност', 14.4.2007.

[26] О. Jones, 'Greece's radical left could kill off austerity in the EU', The Guardian, 22.12.2014.

[27] 'Greece's austerity: democracy tested to destruction', The Guardian, 08.11.2012.

[28] 'Für Kanzlerin Merkel ist "Grexit" kein Tabu mehr', FAZ, 03.01.2015.

[29] W. Munchau, 'Eurozone stagnation is greater threat than debt', Financial Times, 20.10.2014.

[30] 'Жан Клод Јункер упозорио Грке на велике проблем ако буду гласали "погрешно"', Нова српска политичка мисао, 12.12.2014.

[31] О. Jones, 'Greece's radical left could kill off austerity in the EU', The Guardian, 22.12.2014.

[32] 'Девенпорт: Основе за преговоре Србије и ЕУ неће бити јавне', Политика, 22.10.2013.

[33] Од силаска Силвија Берлусконија са власти 2011. Италија је имала след од три незабрана већ од ЕУ елите устоличена премијера.

[34] М. Jovanović (2012). 'Is the Eurozone Rescue Strategy Tantamount to the Rearrangement of the Deckchairs on the Titanic?', Journal of Economic Integration, str.33-79.

http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2026854

[35] A. Rettman, 'Barroso to China: EU is not falling apart', EUobserver, 14.02.2012.

[36] B. Fox, 'Sex and drugs drive EU growth surge', EUobserver, 17.10.2014.

[37] B. Johnson, 'The beautiful nation of Croatia is placing its head in the Brussels noose', The

Telegraph, 03.09.2012.

[38] *‘Lieber ein Ende mit Schrecken, als ein Schrecken ohne Ende.’*

[39] Не само што трајно загађује природу, фрекинг помера тло и проузрокује локалне потресе тла (Editorial, ‘Fracking – not a risk that it is worth Britain taking’, The Independent, 22 September 2011; T. Bawden, ‘Fracking company – we caused 50 tremors in Blackpool – but we are not going to stop’, The Independent, 3 November 2011).

[40] T. Garton Ash, ‘France plays hawk, Germany demurs. Libya has exposed Europe’s fault lines’, The Guardian, 24 March 2011.

[41] Политичари у Украјини могу убрзо да схвате да политичари ‘са Запада нису много другачији’ од оних из Москве из раздобља Совјетског савеза (M. Lewycka, ‘Optimistic young Ukrainians look to Europe. I wish them luck’. The Guardian, 01.12.2013).

[42] Ако је упала грла или синуса реалност, да ли ту реалност треба прихватити или се треба борити против ње? Да ли треба ићи лекару, апотекару,... или једноставно прихватити ту реалност и трпети муке?

[43] Z. Grossman, ‘Ukraine: the enemy of your enemy is not always your friend’, Counterpunch, 11 March 2014.

[44] ‘Вук Јеремнић: Срамна опструкција истраге о трговини органима’, Фонет, 21.12.2011.

[45] Уједињење Немачке; распада Совјетског савеза, Чехословачке и Југославије; окупација северног Кипра, стварање ‘државе Косово’, па присаједињење Крима Русији.

[46] ‘Још једна уцена ЕУ – Вучићу у Обреновцу дали нови ултиматум’, Информер, 22.08.2014.

[47] J. Рабреновић, ‘ЕУ неће да наша печеница замени њену шунку’, Политика, 26.08.2014.

[48] ‘Divided loyalties’, The Economist, 23.08.2014.

[49] М. Чекеревац, ‘Како је духан победио дуван’, Политика, 17.10.2013.

[50] Д. Маринковић, ‘Милионска штета од привилегованог увоза цигарета из Хрватске’, Вечерње новости, 16.10.2013.

[51] ‘Small Balkan scandal – The EU’s mission in Kosovo is ensnared by corruption claims’, The Economist, 15.11.2014.

[52] Б. Митриновић, ‘Марија Бамије: Еулес не спроводи правду, већ искључиво политику’, Политика, 06.11.2014.

[53] A. Rettman i E. Krasniqui, 'EU officials upset MEPs on Kosovo corruption scandal', EUobserver, 04.11.2014.

[54] 'У процесима против команданата ОВК Рамуша Харадинаја и Фатмира Љимаја убијено или застрашено више од 40 сведока (Д. Пејовић, 'Истина без сведока', НИН, 30.11.2012).

[55] Ни УМНИК се није претерано много прославио. Постоје сумње да је било заташкавање трговине људским органима. Посебно је занимљив случај нестанка Златка Антића ('УМНИК заташкао трговину органима', Б92, 03.01.2015).

[56] A. Rettman, 'EU and Kosovo corruption: Scratching the Surface', EUobserver, 11.11.2014.

[57] A. Rettman, 'EU and Kosovo corruption: Scratching the Surface', EUobserver, 11.11.2014.

[58] 'Сузана Грубјешкић: Имамо уверавања да нема нових, ни тајних услова за отварање преговора са ЕУ', Нова српска политичка мисао, 04.01.2013.

[59] Jacques Hogard : 'L'Europe est morte à Pristina' : Chronique du Kosovo'

<https://www.youtube.com/watch?v=obqimqPUqZs>

[60] 'Фудбалски тероризам', Информер, 16.10.2014. стр.6.

[61] 'Да смо у ЕУ добијали би милијарде', Б92, 06.03.2012.

[62] 'Србија и ЕУ: Вечно чекање на бар 1918 препрека', Нова српска политичка мисао, 18.11.2009.

<http://www.nspm.rs/ekonomska-politika/srbija-i-eu-vecno-cekanje-na-bar-1918-prepreka.html>

[63] 'Ђелић: Помоћ за аграр по милијарду евра након уласка у ЕУ', Политика, 15.5.2009.

[64] Студија 'Ефекти интеграције Србије у Европску унију' (Факултет за економију, финансије и администрацију, 2009) представља видан и занимљив стручно-технички допринос разматрању могућих економских ефеката на Србију од приступања ЕУ. Сви израчунати могући позитивни економски добитци за Србију (добитак је око 1% БДП) су у складу са сличним техничким студијама које су раније објављене још од 1960их година у вези са ефектима интеграције у Европи. Наведени резултати остају ипак искључиво у области економске теорије. Не знају се следеће битне чињенице: какав ће да буде буџет ЕУ у раздобљу 2014-20; како ће исти бити распоређен; какве ће (дубоке) измене да доживе економске политике у ЕУ, првенствено пољопривреда; да ли ће и када Србија да приступи ЕУ; под којим условима;... Не треба претерано да се радујемо унапред. Уз наведено, поред економије, велику чак одсудну улогу у овој причи игра непредвидива политика.

[65] М. Јовановић, 'Образовањем привући иностране улагаче, а не субвенцијама', Нова српска политичка мисао, 04.08.2010.

<http://www.nspm.rs/ekonomska-politika/obrazovanjem-privuci-inostrane-ulagace-a-ne-subvencijama.html>

[66] 'Пут ка ЕУ доводи у Србију нове инвеститоре', РТС, 04.01.2015.

[67] M. Jovanović i J. Damjanović (2014). 'EU eastern enlargement: economic effects on new members 2000-2012', Journal of Economic Integration, str. 210-243. <http://ssrn.com/abstract=2447612>

[68] 'Пољски аналитичари: ЕУ мора да буде атрактивнија за Србију', Нова српска политичка мисао, 01.01.2015.

[69] M. Jovanović (2013). 'Was European integration nice while it lasted?', Journal of Economic Integration, str. 1-36. <http://ssrn.com/abstract=2224190>

[70] The Economist Intelligence Unit, 'Twenty questions on the future of Europe', June 2005, str. 13.

[71] 'New year, old problems in Europe', Stratfor, 05.01.2015.

[72] I. Macleod, I. Hendry i S. Hyett (1998). The External Relations of the European Communities. Oxford: Clarendon Press, str. v.

[73] М. Јовановић, 'Подлога за брже размишљање', Економска политика, 14.03.1988, стр. 38-40.

[74] Б. Вербич, 'Подлога за погрешно размишљање', Економска политика, 28.03.1988, стр. 29.

[75] 'Ако ли ти опоменеш безбожника да се врати са свога пута, а он се не врати са свога пута,...ти ћеш сачувати своју душу' (Језекиљ, 33:9).

[76] '- Уместо даље неперспективне и мазохистичке приче о евро-интеграцијама, њихова хитна суспензија, ослонац на сопствене снаге и економско-политички окрет ка истоку.

- Уместо убрзане распродаје преосталих државних ресурса, хитна ре-етаатизација, то јест, забрана отуђења и подржављење последњих националних златних кока попут Телекома (јавна је тајна да је већ обећан Немцима) и ЕПС-а.

- Уместо потпуног уништења домаће пољопривреде и смањења субвенција које је предвиђено актуелним буџетом, а и један је од главних захтева Брисела у процесу придруживања, снажан акценат на пољопривредну производњу, прехранбену индустрију и енергетику.

- Уместо масовних подстицаја „страним инвеститорима“, отварање националне

инвестиционе банке и генерална политика подстицања домаћег малог и средњег бизниса.

- Уместо кршења и промене устава, његово поштовање и примена на сваком делу територије.

- Уместо просјачке и јалове филозофије страних кредита и новог задуживања ради враћања старих дугова – политика ширења према губеру. („У се – и у своје кљусе“.)

- Уместо квазиопозиционог шмирања, страначке ускогрудости и намигивања према власти у потрази за „целзијусом“, озбиљан, пожртвован рад на стварању општенародног покрета отпора.

- Уместо култа личности и диктатуре једног човека – суверена демократија.

- Уместо колонијалног ропства – Слободна Србија!’

Ђ. Вукадиновић, ‘Биланс катастрофе’, Нова српска политичка мисао’, 04.01.2015.

<http://www.nspm.rs/politicki-zivot/bilans-katastrofe.html>

[77] М. Jovanović i J. Damjanović (2014). ‘EU eastern enlargement: economic effects on new members 2000-2012’, Journal of Economic Integration, str. 210-243.

<http://ssrn.com/abstract=2447612>

[78] Британски разлози за напуштање ЕУ укључују хиперинфлацију регулисања свега и свачега из Брисела, недемократичност ЕУ, нефункционалност, подкупљивост бирократије и немогућност потпуне ревизије фондова ЕУ (J. Stewardson, ‘Switzerland and Norway have not suffered much’, Financial Times, 17.12.2012).

На хиљаде нових прописа сваке године у ЕУ регулишу почевши од дужине мердевина преко закривљености краставаца до забране да фризерке носе на послу ципеле са високим штиклама.

=====

<http://www.nspm.rs/politicki-zivot/srbija-na-truloj-evropskoj-dasci.html>